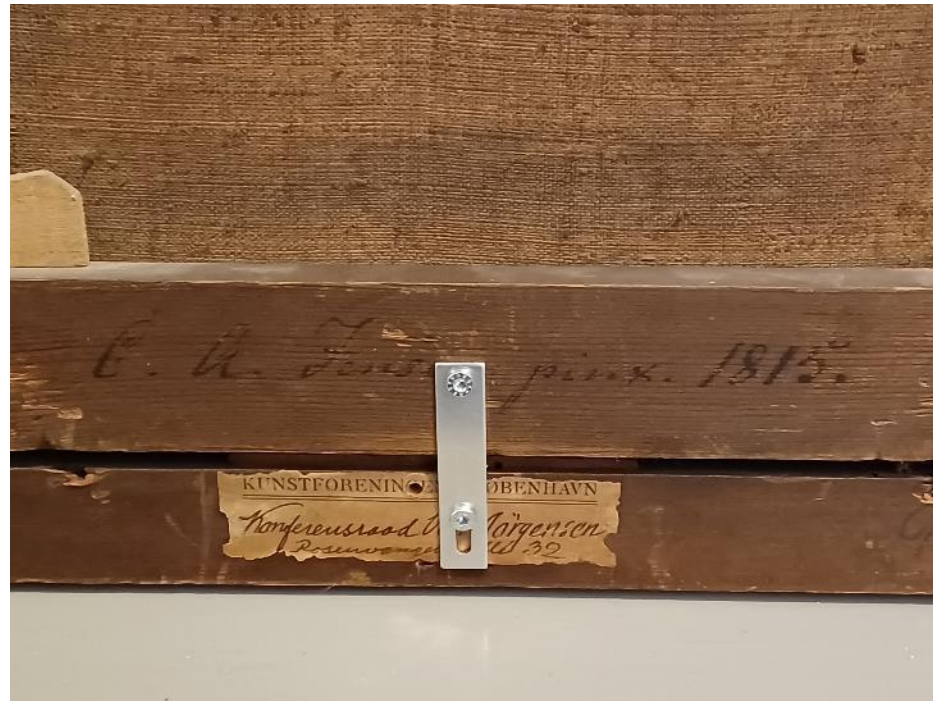

Malerier er mere end flade motiver...

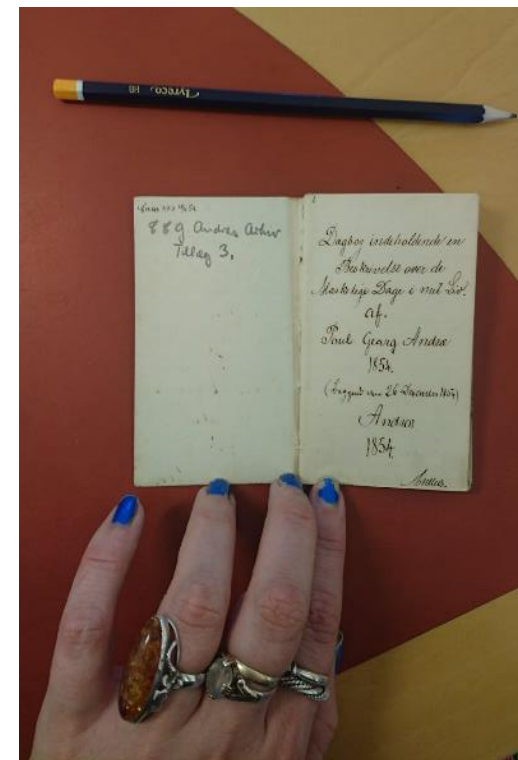
Oplæg til MID-temadag 18. april 2024

Sally Schlosser Schmidt

- Museumsinspektør i Museum Sønderjylland med daglig arbejdsplads på Kunstmuseet Brundlund Slot i Aabenraa
- Ph.d. fra Aarhus Universitet med afhandling om forholdet mellem kunst og politik i dansk guldalder
- Cand.mag. i historie og middelalderarkæologi
- Mest på kontoret – ikke så meget på gulvet...

Program:

- Guldaldermaleriet som kulturhistorisk genstand
- Udstillingsforsøg på Kunstmuseet Brundlund Slot
- Øvelse:
et billede er mere end 1000 ord

Guldaldermaleriet som kulturhistorisk genstand

NR·03·2021

TingsTale

TIDSSKRIFT FOR MATERIEL KULTUR

				
Historier om værfstiden	Guldaldermaleriet som kulturhistorisk genstand	At gøre det usynlige synligt	Farvegåden om Astrid Noacks "Sovende barn"	Hvis vægge kunne tale

Jørgen Sonne (1801-1890)

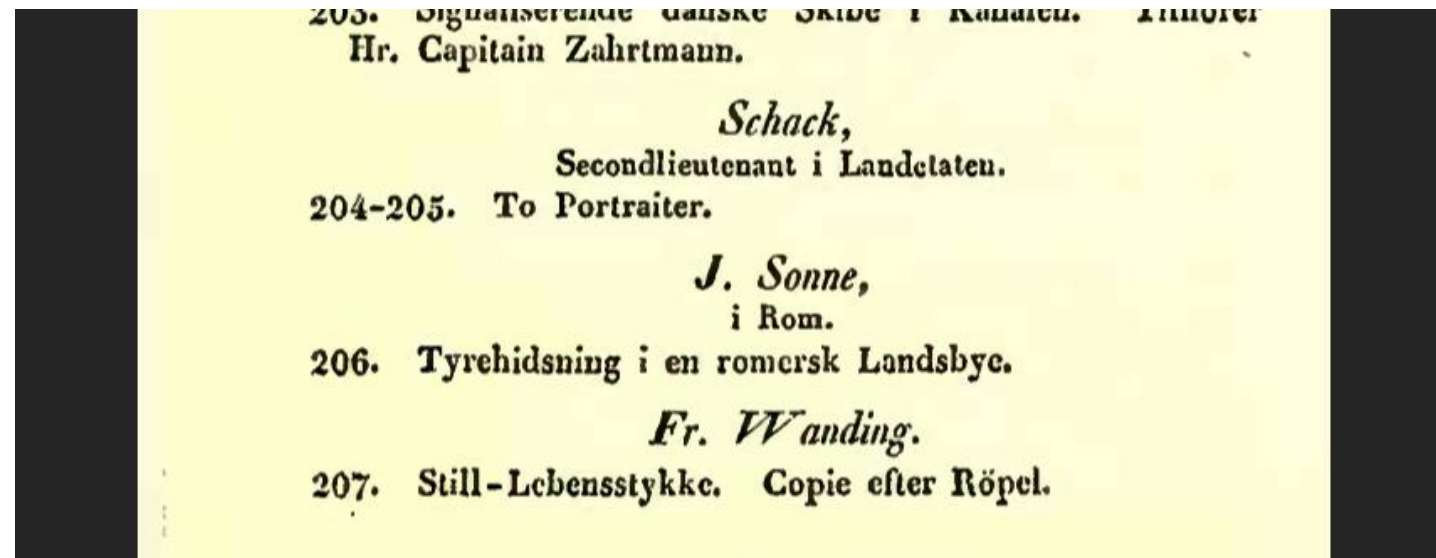
- Uddannet bataljemaler og har bl.a. lavet malerier fra første slesvigske krig
- Betragtes som en af de nationale kunstnere
- Solgte godt i sin samtid, bl.a. til Kunstforeningen
- Er primært overleveret gennem sine kunstværker da der ikke findes mange breve eller andet skriftligt materiale fra ham
- Artiklen indeholder 3 cases der viser hvordan man kan arbejde mere konteksthistorisk selvom man ikke har mange skriftlige kilder

Ditlev Blunck: *En bataljemaler, Jørgen Sonne, i sit atelier*, 1826, SMK Open

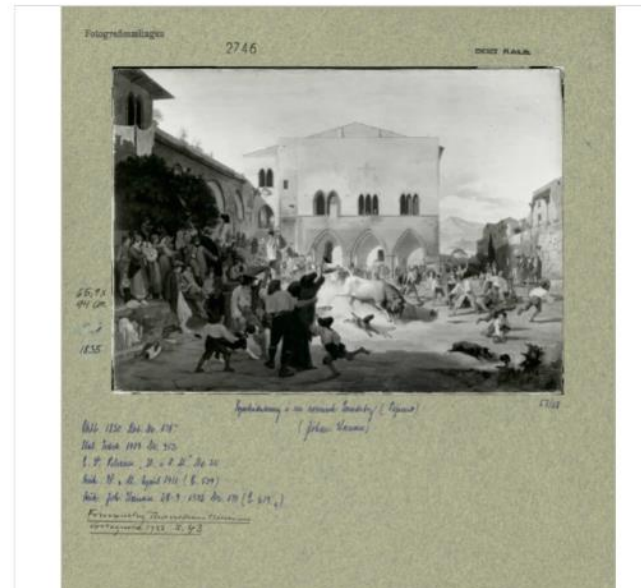
Case 1: ude af øje...

- Tyrehidsning i en romersk landsby, 1834
- Maleriet er (vistnok) aldrig blevet en del af en offentlig samling
- Blev købt af Kunstforeningen, vundet og efterfølgende solgt flere gange ved auktioner. Maleriets liv kan følges gennem kataloger
- Kunstens infrastruktur, adgang og økonomi

« Forrige | 21 af 1.202 | Næste »

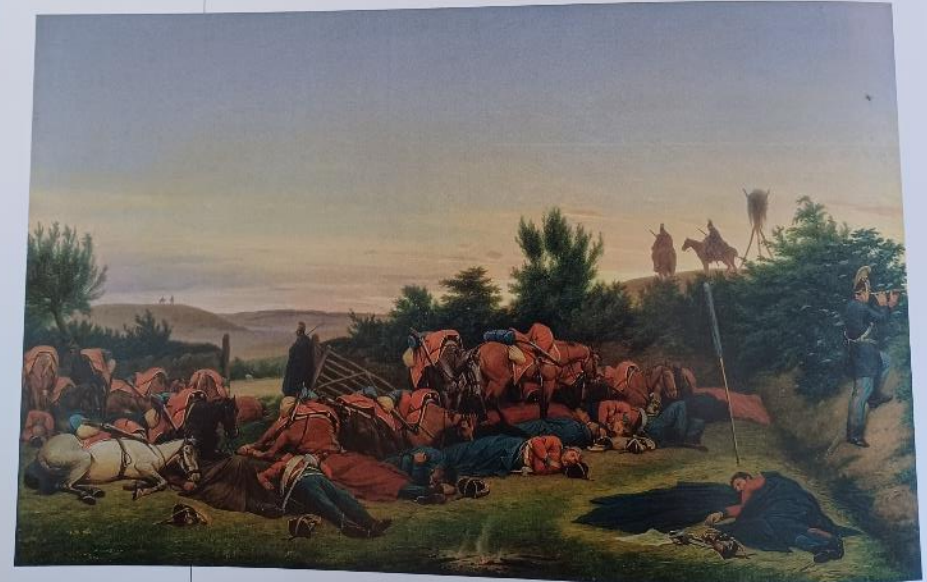
Tilbage Begynd forfra

Titel	Fotografier af dansk billedkunst: Jørgen V. Sonne
Ressourcetype	Fotografi
Id	DAK_K176-017.tif
Accessionsnummer	x280886879 000111699176
Opstilling	Fotokasse DAK K176
Kommentar	Dokumentariske fotografier af dansk billedkunst Stammer fra Kunsthistorisk Billedarkiv (opr. Statens kunsthistoriske Fotografisamling), indsamlet mellem 1918 og ca. 1990.
Dimension	Sonne, Jørgen V. (1801-1890) maler 3292 x 4356 (pixels)
Ophavsret	Materialet er beskyttet af ophavsret
Indgår i	Hjem/Billeder/Samlinger/Fotografier af dansk billedkunst/Fotografier af dansk billedkunst/Kunstner/Jørgen V. Sonne

Case 2: illustration eller kunstværk?

- To versioner af samme motiv – to forskellige liv
- Akvarel-versionen (øverst) tilhører Museum Sønderjylland og indgår i udstillingen om første slesvigske krig som en illustration af soldaterlivet
- Olie-versionen tilhører Den Hirschsprungske Samling og indgår som en del af kunstsamlingen
- Bevægelse på tværs af faglige discipliner – hvilke faglige behov har man med billedet?

Case 3: motiver som historiske kilder

- Tilhørte oprindeligt den nationalliberale politiker Orla Lehmann, der også var en ivrig kunstsamler
- Ikke så god kilde til almuenes konkrete udseende – men ret god kilde til den borgerlige elites idealisering af almuen
- Hvad er naturtro gengivelse og hvad kunsthistoriske konventioner – og hvordan afgør man forskellen?
- Man må skelne mellem ideal og virkelighed
- Man må skelne mellem kunstkritik og kildekritik
- Hvad er formålet med billedet – og hvad havde borgerskabet egentlig lyst til at have hængende i sine stuer

Jørgen Sonne: *Bønder som have tændt Blus paa en Kæmpehøj St. Hans Aften, danse omkring Ilden* (opr. titel) / *Sct. Hans Aften* (museumstitel), 1860, Ribe Kunstmuseum, foto: WikiCommons

Form er indhold

- Kunstværkets fysiske udformning indeholder væsentlige informationer for at opnå en samlet forståelse af billedet:
 - Hvor stort er det? Og hvordan har det dermed kunnet opbevares eller præsenteres?
 - Er det lavet af kostbare materialer? Og hvem har dermed haft adgang til at erhverve det?
 - Er det skrøbeligt? Og hvilke muligheder har det i så fald haft for at bevæge sig?
 - Er der en ramme på? Og hænger den i så fald sammen med motivet?
 - Er det en skitse eller et færdigt værk? Og hvordan kan det i så fald institutionaliseres?
 - Hvordan ser bagsiden ud? Er der informationer om proveniens? Er det et genbrugslærred? Andet?
 - Hvad kan konservatoren finde? Er der gemte skitser under malingen?

Wilhelm Marstrand: *Kunsthistorikeren, professor N.L. Høyen*, 1868, SMK open
Rammen indeholder relieffer af de kunstnere, som var knyttet tæt til Høyen

Kontekst er indhold

- De kontekster, som kunstværket bevæger sig i, indeholder væsentlige informationer for at opnå en samlet forståelse af billedet:
 - Er det et bestillingsværk? Hvem har i så fald bestilt det og med hvilket formål?
 - Er det tiltænkt en privat eller offentlig placering? Og hvor har det i så fald hængt?
 - Har det været udstillet? Hvor og hvornår har det i så fald været udstillet og i hvilken sammenhæng?
 - Er det blevet gengivet i bøger eller andre steder? Og hvordan er det i så blevet præsenteret?
 - Er det blevet indsamlet til et museum? Og hvordan indgår det i så fald i museets samlings- og udstillingsarbejde?
 - Bliver det betragtet som et kunstværk? Og hvem har i så fald afgjort det?

111. Strandpartie ved Snekkesteen.
J. Rosent,
Eleve.
112. En Barnemorderskes sidste Öieblikke. Motivet taget af Schillers "die Kindesmörderinn."
113. Tvende Börn, som söge Beskyttelse mod en Tor-denbyge.
C. G. Rump,
Eleve.
114. Portrait.
C. Schleisner,
Eleve.
115. En Mand tæller Draaber til sin syge Kone. Tilhörende Hr. Proprietair de Neergaard til Gunderslövhölm.
116. En Fuglefangst. Tilhörende Hr. Papiirhandler Lipke.

- 9
F. Södring,
Eleve.
117. Prospect af Uglefossen i Guldbrandsdalen. Tilhörende Hs. Kongl. Höihed Prinds Christian Frederik.
118. Steensund i Bergens Stift; i Forgrunden nogle Hyrder med deres Hjorde ved en Kulgrube. Tilhörende Hr. Grosserer Reiersen.
119. Partie af Laurvigen, seet fra Jordfalds-Dalen. Tilhörer Hr. Modehandler Glassing.
120. Bjerget Hornelen i Bergens Stift, seet ved Uveir; i Forgrunden en Fragthaad, som er nær ved at gaac under. Tilhörer Hr. Grosserer Boch i Hamborg.

- Tanck,*
Eleve.
121. En Kone med sin Fader venter i Uveir sin Mands Hjemkomst.

Tidemand,
Eleve.

Form og kontekst som væsentlige faktorer

Udstillingsforsøg på Brundlund Slot

I nederlagets skygge – guldalderens glemte kunstnere

Kunstmuseet Brundlund Slot 2023

Informational text panels next to the portrait.

PORTRÆTTERNES MAGT

Gennem århundreder har portræter tjent som markør for velstand og klassebevidsthed. Blev man afbildet, var det et tydeligt tegn på, at økonomien var i orden. Portrætmalerne tjente i første omgang fyrstehuse, konger, aristokratiet og kirkenes mænd. Men i 1800-tallet blev den handelskræftige borgerstand i Danmark for alvor en magtfuld klasse, og deres status afspejlede mange bestillingsopgaver til kunstnerne. Ofte blev portrætter vist frem på udstillingsstederet Charlottenborg i København, og billedernes størrelse signalerede samtidig, hvad bestilleren havde råd til at betale.

Mens landskabsmalerier og folkefestbilleder var egnet til at forstærke og vise dankheden, så fremkaldte portrætter ikke på samme måde nationale følelser. Men mælestil og farvevalg kunne sagtens fremkalde kritiske reaktioner, særlig hvis billedet så for tykt ud. Eller hvis anmelderen mente, at kunstnerens opfattelse af den afbildede person var helt forkert. Og kunstmelderne holdt sig spidst tilhage i deres kritik.

DIE MACHT DER PORTRÄTS

Jahhundere lang waren Porträts die Zeichen von Wohlstand und Klassenbewusstsein. Wurde man abgebildet, war das ein deutliches Zeichen für Wohlstand und gesellschaftliche Verankerung. Porträtmalerinnen und Porträtmaler verdienten in der ersten Reihe auf Fürstentum, Könige, Aristokraten und die Kirche. Aber im 19. Jh. wurde die wirtschaftlich prosperierende Bürgerschaft in Dänemark für eine mächtige Klasse, und ihre soziale Stellung wurde durch viele Aufträge für Porträts reflektiert. Oftmals wurden die Porträts in der Ausstellung Charlottenborg in Kopenhagen gezeigt, und die Größe der Bilder zeigte gleichzeitig, wie viel der Auftraggeber bezahlen konnte.

Aber Landschaftsbilder und Volksfestbilder waren geeignet, um Dankbarkeit und nationale Gefühle zu zeigen. Porträts hingegen konnten eher eine kritische Reaktion hervorrufen, besonders wenn die Darstellung des Gemalten von der allgemeinen Meinung nicht ganz über ein Bild hinausging.

MAGASIN

LAV DIN EGEN
UDSTILLING

En collage

Franciska

Clausen 125 år

Jubilæumsudstilling
oktober 2023 – august 2025

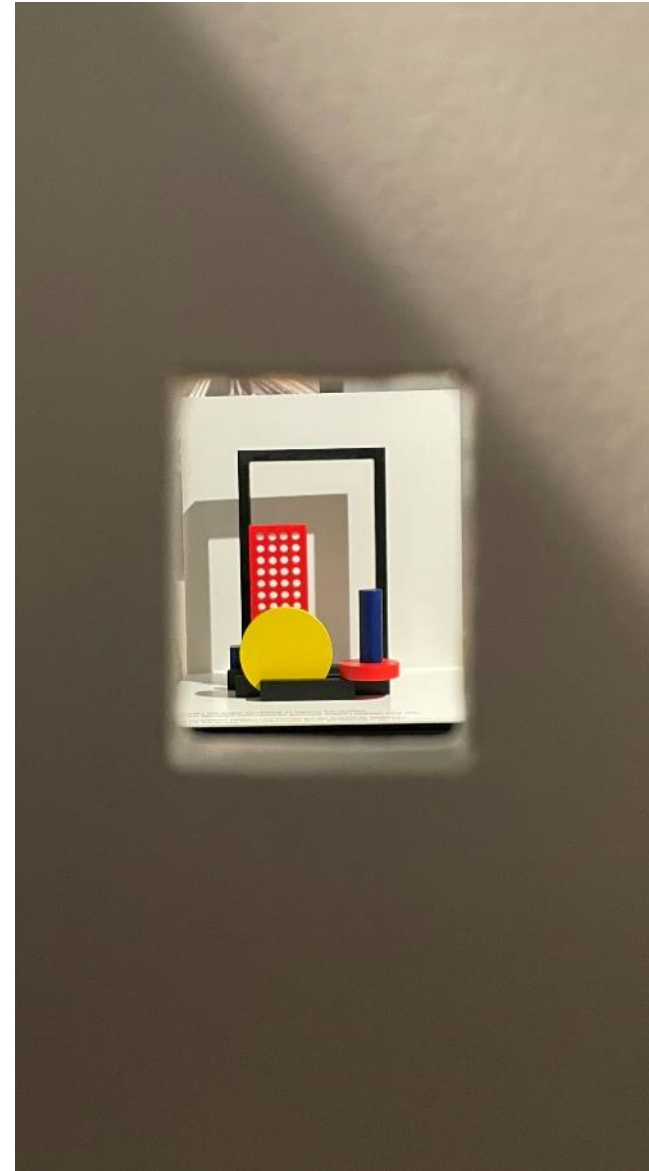
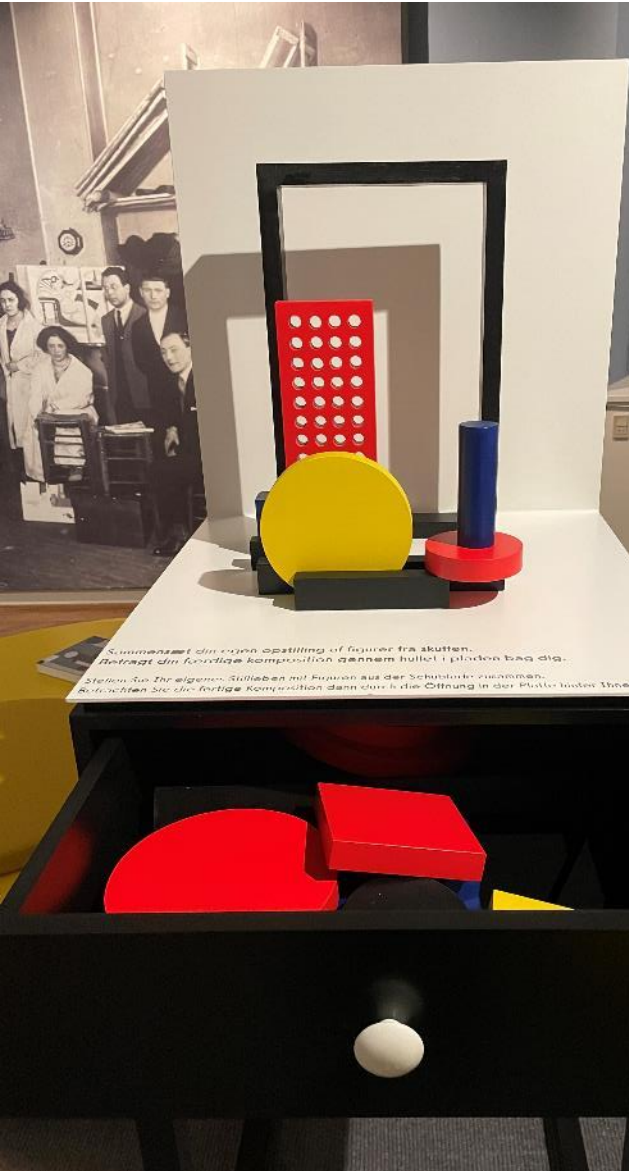
Formidlingsstation 1

- Opstilling af klodser med forskellige Franciska Clausen-relaterede former
- Øvelse i at skabe en velfungerende abstrakt composition
- Fra tredimensionel opstilling til todimensionel flade

Jeg har ellers gjort fremskridt i 'composition', det er noget vi lærer hos Léger, han laver opstillinger med model og mange ting omkring, vaser, stole, puder og så skal man selv sørge for at få noget morsomt ud af det, at alt sidder godt, uden at 'vakle' i den compositionelle enhed.

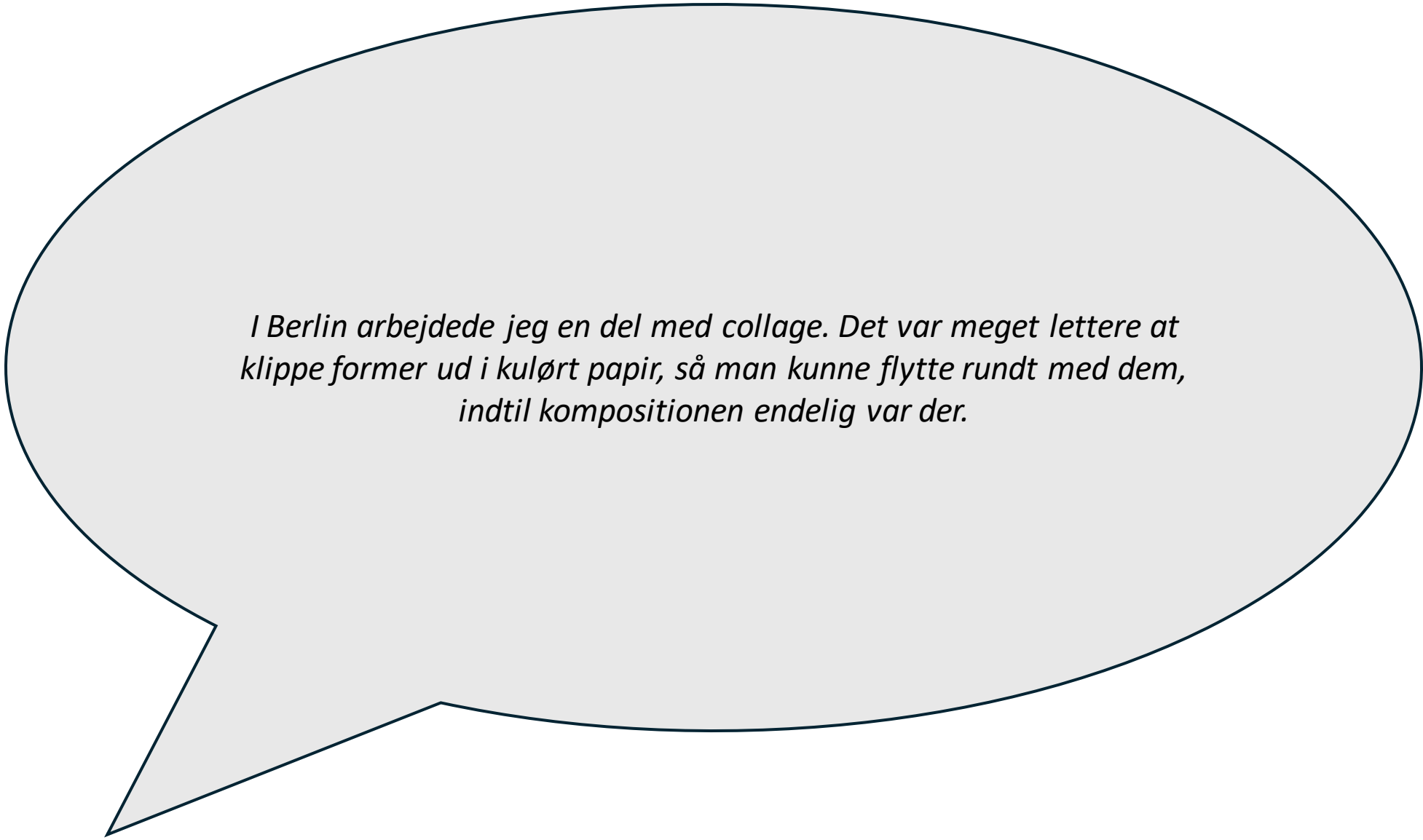
Franciska Clausen til sin familie, Paris 24.3.1924

Formidlingsstation 2

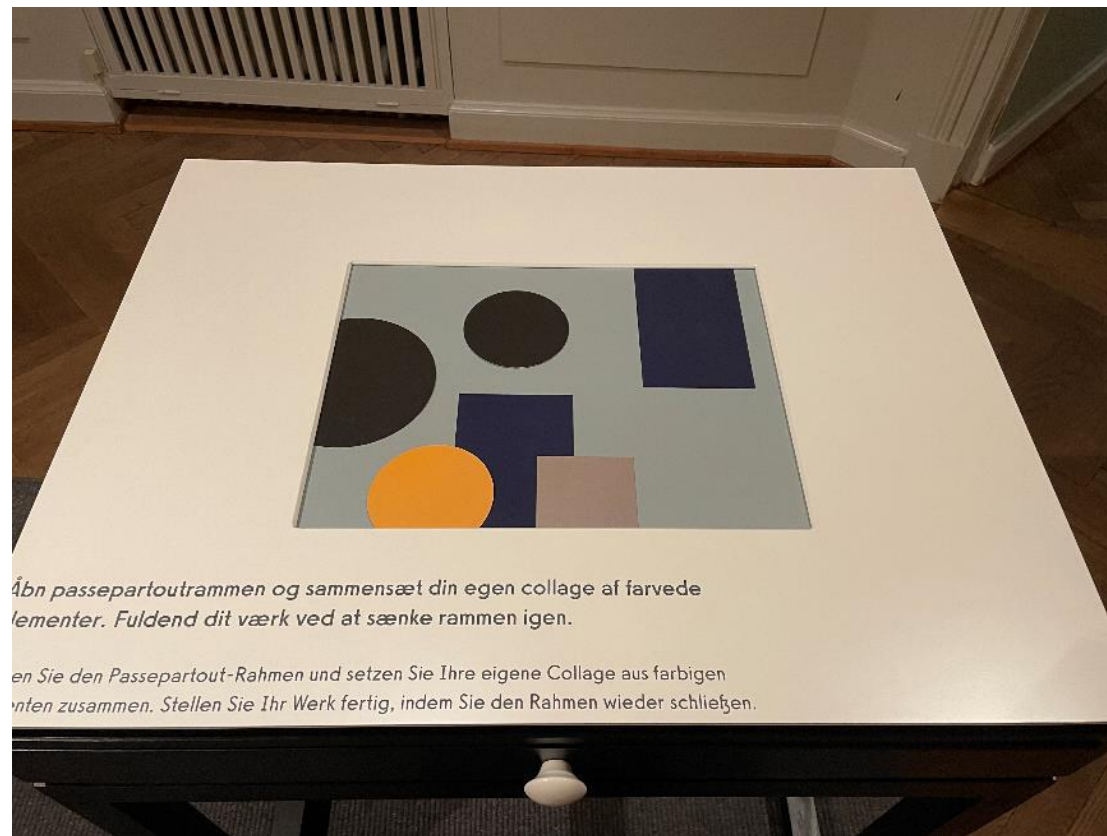
- Placering af collage-elementer i en passepartout
- Øvelse i at sammensætte og omplacere enkeltdele til en sammenhæng. Mulighederne er uendelige – hvornår skal man stoppe?
- Oplevelse af at gå fra arbejdsproces til færdigt værk

I Berlin arbejdede jeg en del med collage. Det var meget lettere at klippe former ud i kulørt papir, så man kunne flytte rundt med dem, indtil kompositionen endelig var der.

Franciska Clausen til Troels Andersen, 1974

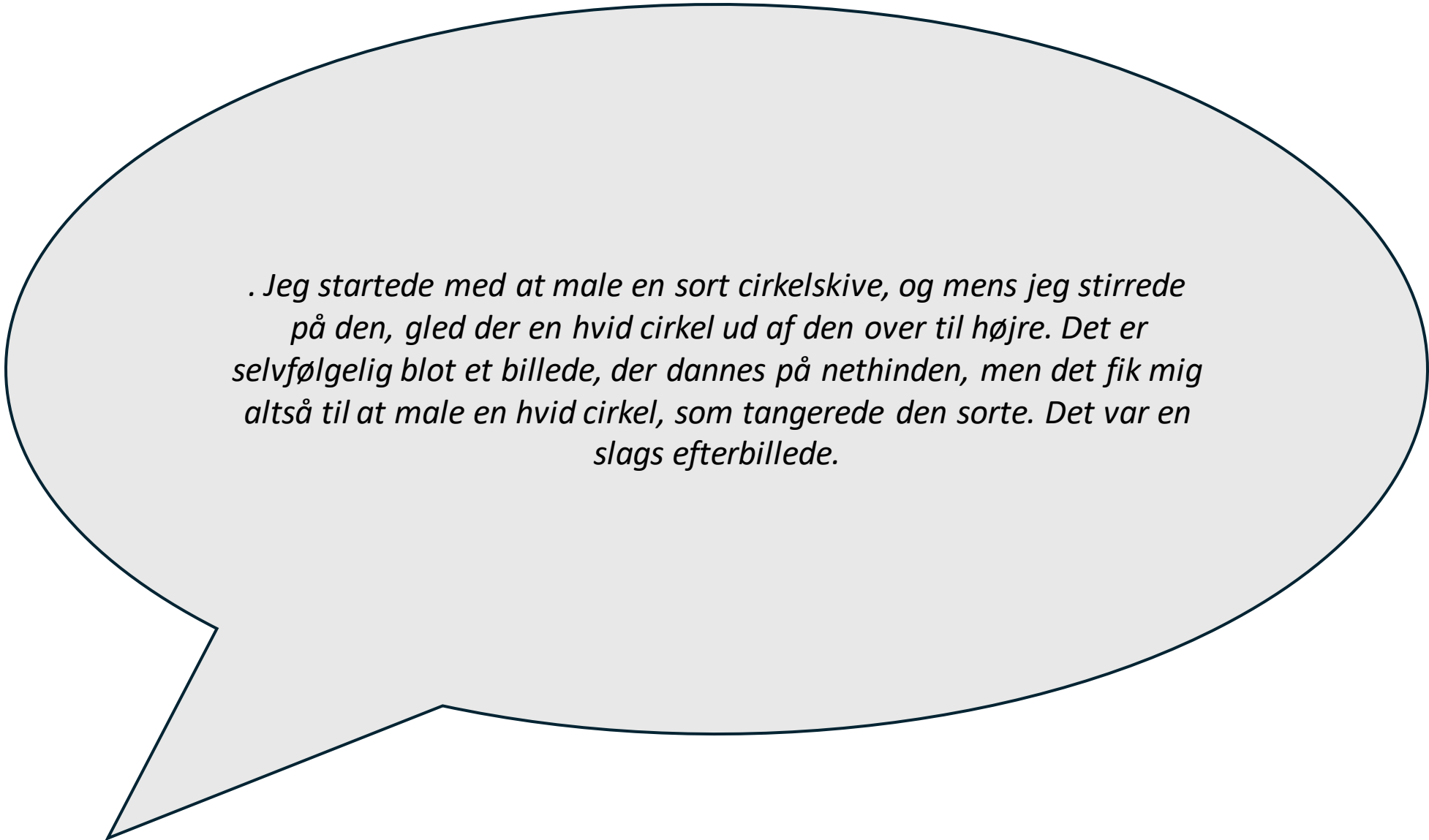
Åbn passepartoutrammen og sammensæt din egen collage af farvede
elementer. Fuldend dit værk ved at sænke rammen igen.

Öffnen Sie den Passepartout-Rahmen und setzen Sie Ihre eigene Collage aus farbigen
Elementen zusammen. Stellen Sie Ihr Werk fertig, indem Sie den Rahmen wieder schließen.

Formidlingsstation 3

- Stirren på en lysende cirkel...
- Øvelse i at (gen)opleve en erfaring, som Franciska Clausen arbejdede aktivt med
- Oplevelse af at forstå hvordan et konkret motiv er opstået

. Jeg startede med at male en sort cirkelskive, og mens jeg stirrede på den, gled der en hvid cirkel ud af den over til højre. Det er selvfølgelig blot et billede, der dannes på nethinden, men det fik mig altså til at male en hvid cirkel, som tangerede den sorte. Det var en slags efterbillede.

Franciska Clausen til Troels Andersen, 1974

Franciska Clausen: *Cercle et Carré*, 1930, Museum Sønderjylland

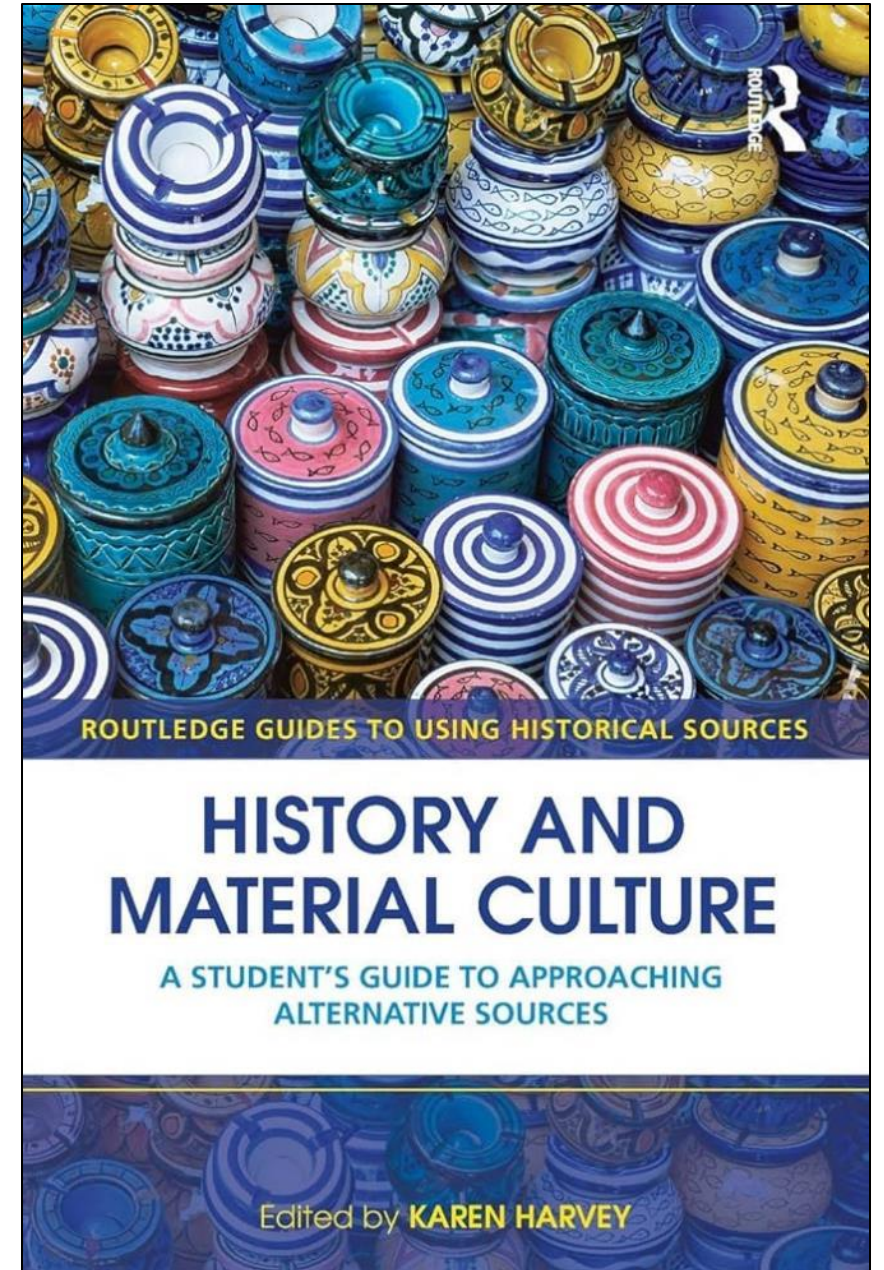
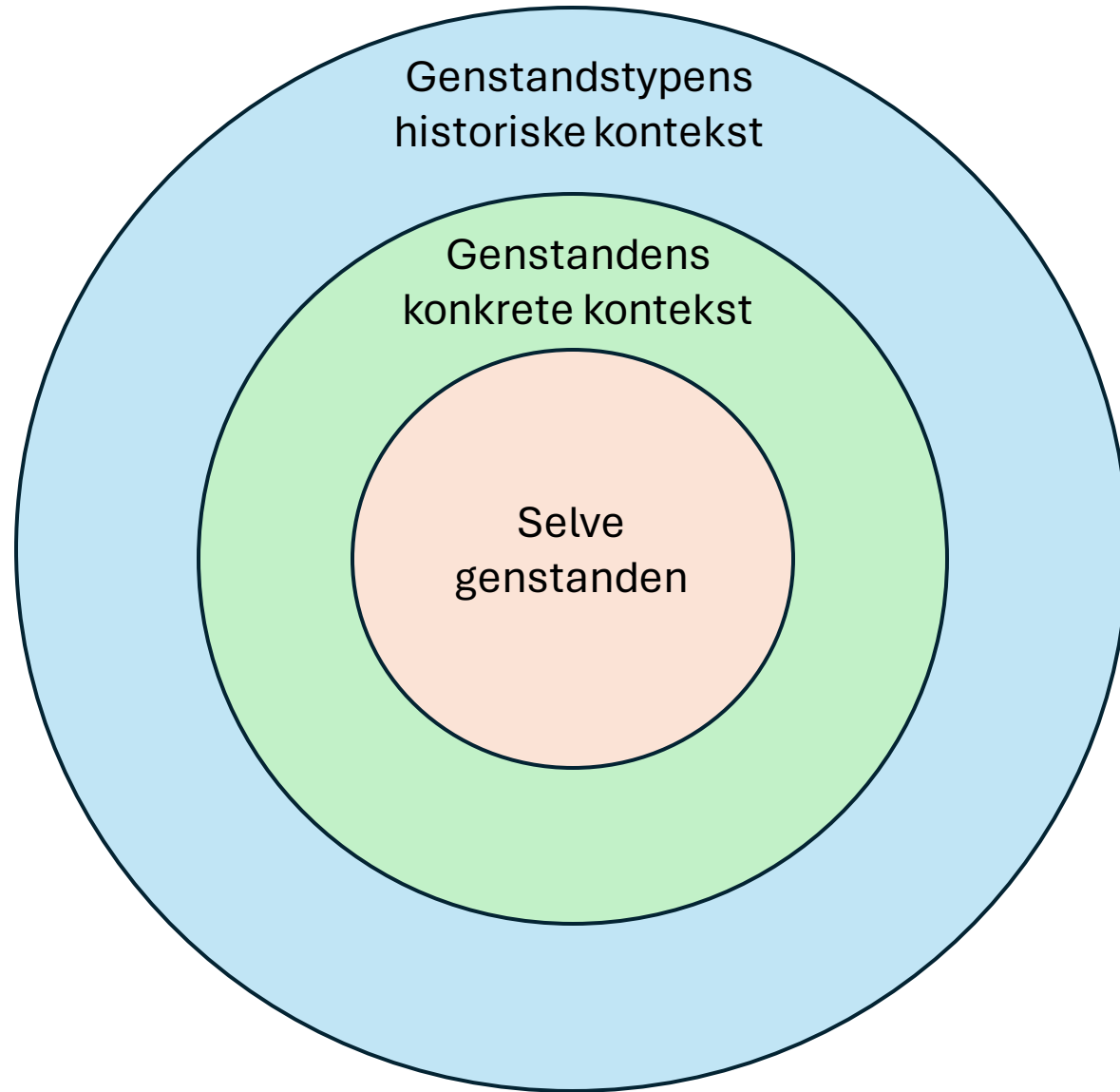
Hvad håber vi der sker?

- At gæsterne opholder sig længere tid i udstillingen
- At gæsterne bevæger sig frem og tilbage mellem station og værker, og ser de abstrakte kompositioner med en ny erfaring
- At børn og utålmodige sjæle føler sig velkomne og underholdt mens deres medgæster kan gå i dybden med værkerne
- At de abstrakte værker bliver mere tilgængelige

Øvelse:

Billeder er mere end
1000 ord

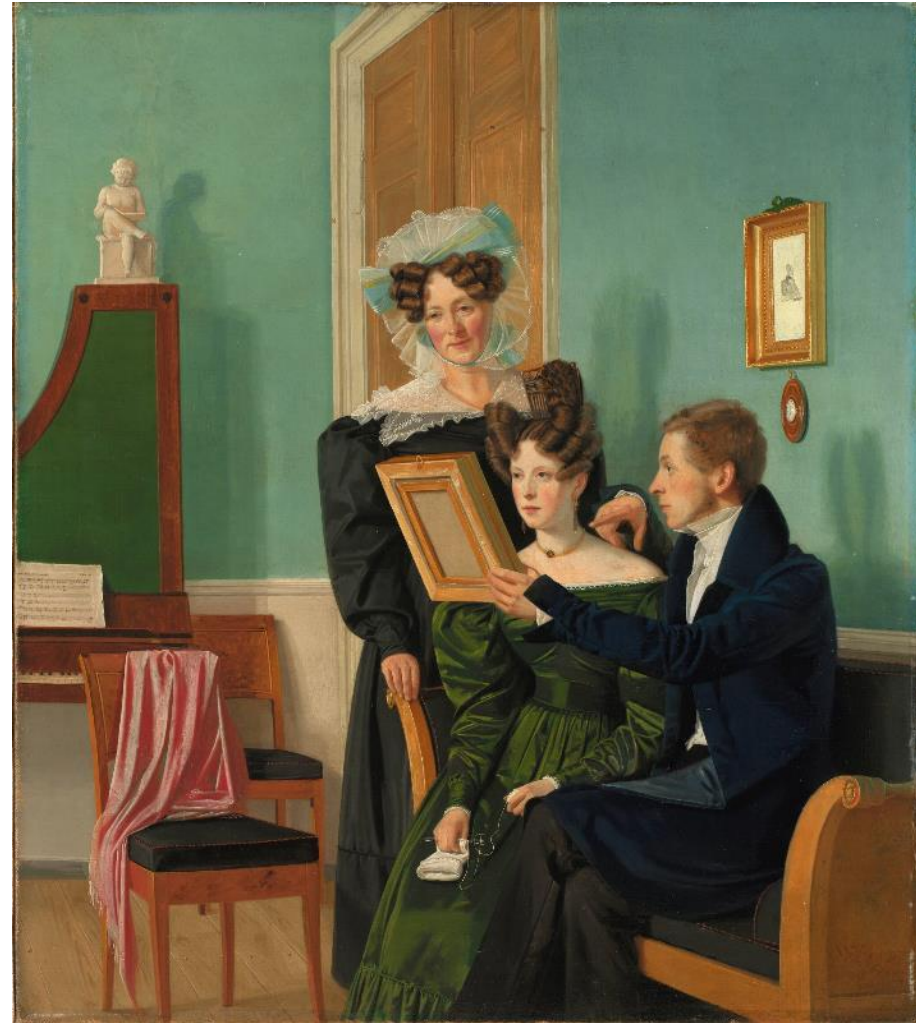

1: Inderste cirkel

En beskrivelse af selve genstanden

Dette burde være let for ethvert museumsmenneske – men man forfalder hurtigt til at gå videre til de yderste cirkler.

Brug god tid på at forholde jer til genstanden. Overvej fx følgende: Hvad består den af? Hvad forestiller den? Hvordan er den skabt? Hvor stor er den? Hvilke farver har den? Hvilke materialer og teknikker er anvendt? Hvad vejer den? Osv. Osv.

Wilhelm Bendz: *Familien Raffenberg*, 1830, SMK Open

2: mellemste cirkel

En kontekstualisering af selve genstanden

Her placerer vi genstanden i sin umiddelbare kontekst. Da I ikke kender genstandens konkrete proveniens må I gætte lidt. Måske er der også spor på genstanden.

Overvej fx: Hvem har ejet den? Hvad har den kostet? Hvordan har den været opbevaret? Hvad signalerer den? Hvor er den fremstillet? Hvordan er den blevet solgt eller købt? Osv. osv.

Wilhelm Bendz: *Familien Waagepetersen*, 1830, SMK Open

3: yderste cirkel

En historisering af genstanden og genstandstypen

Her placerer vi genstanden i tid og rum. Den kan indplaceres i en bredere typologi og den kan placeres mere overordnet i en historisk udvikling.

Overvej fx: hvilken indflydelse har genstandstypen? Hvornår er den opfundet? Har den skabt en udvikling? Er den et produkt af en særlig udvikling? Repræsenterer den en særlig tradition eller kultur? Osv. osv.

Interview med Mette Frederiksen på Christiansborg, foto fra finans.dk

Prøv selv!

